Evaluatie beleidsnota voor- en vroegschoolse educatie gemeente Wassenaar 2019-2021

Aanleiding

De aanleiding voor deze evaluatie is het terugkijken en evalueren van het kwaliteitskader uit de beleidsnota voor- en vroegschoolse educatie (VVE) 2019 – 2021. De informatie is opgehaald via de netwerkoverleggen met de maatschappelijke partners. In deze beleidsperiode heeft het Covid-19 en de maatregelen invloed gehad op het kunnen voeren van een actief Ouderbeleid en de reguliere consultaties van de JGZ. Deze punten worden meegenomen in de evaluatie van het kwaliteitskader. Daarnaast hebben er maatschappelijke ontwikkelingen plaatsgevonden (oorlog in Oekraïne en energie crisis) die invloed kunnen hebben op het GOAB beleid Wassenaar. Hierdoor is het noodzakelijk om ook de brede doelgroep definitie zoals deze in de gemeente Wassenaar is vastgesteld te evalueren.

Puntsgewijs wordt de stand van zaken met betrekking tot de speerpunten uit het kwaliteitskader beschreven.

Het kwaliteitskader Wassenaar 2019-2021:

- Er wordt gewerkt met een NJI erkend VVE-programma dat een inhoudelijke doorgaande lijn kent met het primair onderwijs;
- Er wordt gewerkt met observatie- en registratiesysteem Peuterplein dat een doorgaande lijn kent met het primair onderwijs;
- Er vindt een warme overdracht plaats van de peuteropvang naar de basisschool bij VVE-peuters volgens het overdrachtsprotocol;
- Per groep wordt minstens voor 4 uur per week een hbo'er met een pedagogische achtergrond ingezet;
- Locaties maken een ouderbeleidsplan waarin het beleid op het gebied van ouderbetrokkenheid wordt beschreven;
- Er is beleid voor kinderen die extra zorg nodig hebben, het zo vroeg mogelijk signaleren van onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden en het eventueel inschakelen van externe hulpverlening;
- De peuteropvang werkt bij het signaleren en bestrijden van eventuele onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden samen met de Schooladviesdienst (SAD), het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), maatschappelijk werk en de basisscholen;
- Er wordt voortdurend ingezet op professionalisering van de pedagogische en didactische vaardigheden van de beroepskrachten. De focus ligt hierbij op de kennis en vaardigheden om opbrengstgericht te werken en doorgaande leerlijnen vorm te geven.

Evaluatie kwaliteitskader

1. *Er wordt gewerkt met een NJI erkend VVE-programma dat een inhoudelijke doorgaande lijn kent met het primair onderwijs.*

Resultaat
In de voorscholen in de gemeente Wassenaar wordt sinds 2020 gewerkt met het programma Peuterplein, tot januari 2022 was dit een erkend VVE programma. De uitgeverij Malmberg heeft besloten niet te kiezen voor hercertificering waardoor het programma niet meer opgenomen is als erkend programma in de databank van het NJI.

Vanuit de landelijke wetgeving zijn er geen belemmeringen om door te gaan met Peuterplein. Er zijn gemeenten die opname in de databank als voorwaarde opnemen voor subsidie/aanbesteding. In dat geval moeten de VE-aanbieder en de gemeente in overleg. Mogelijk kan de voorwaarde geschrapt worden of kan Peuterplein als VVE-programma in de subsidievoorwaarden/ aanbestedingseisen worden opgenomen. Als de gemeente vasthoudt aan de eis van opname in de databank, dan moet de VE-aanbieder een ander VVE-programma uit de databank gaan toepassen, of zich als VE-aanbieder terugtrekken.

Wettelijke kader

Met betrekking tot het VVE-programma staat in artikel 5 van het Besluit: 'Voor de voorschoolse educatie wordt een programma gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaalemotionele ontwikkeling.' Opname van het VVE-programma in de databank Effectieve jeugdinterventies is geen wettelijke eis.

Advies
- Laat het werken met een erkend VVE-programma los in de komende beleidsperiode (2023-2027). De voorscholen voldoen aan het wettelijke kader als zij werken met Peuterplein.

2. *Er wordt gewerkt met observatie- en registratiesysteem Peuterplein dat een doorgaande lijn kent met het primair onderwijs.*

De vroegscholen/basisscholen hebben aangegeven zelf een keuze te willen maken met welk programma/methodiek en ontwikkelingsvolgsysteem zij willen werken conform de regels van het besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie en de Wet op het Primair Onderwijs (WPO).

Advies

- In de doorgaande lijn wordt met behulp van het overdracht document 'dezelfde taal' gesproken over het(taal) ontwikkelingsniveau bij uitstroom van de voorschool/instroom naar de vroegschool.
- Als meerderde kinderen van een voorschool uitstromen naar een specifieke vroegschool worden afspraken gemaakt over de doorgaande lijn op pedagogisch- en didactisch vlak.

3. *Er vindt een warme overdracht plaats van de peuteropvang naar de basisschool bij VVE-peuters volgens het overdrachtsprotocol.*

Resultaat
Er is niet voldoende zicht op de overdrachten van voorschool naar de vroegschool. In het werkveld is behoefte aan een éénduidig overdracht document. Ook is het wenselijk om zicht te krijgen hoeveel

VE-peuters uitstromen en naar welke scholen. Zodat er effectieve afspraken gemaakt kunnen worden inzake de doorgaande lijn op het pedagogisch- en didactisch gebied tussen de 'koppels' (scholen die meerdere kleuters ontvangen van een specifieke voorschool).

Advies

- De voorscholen monitoren hoeveel kinderen uitstromen en naar welke scholen. Zij noteren tevens of de warme overdracht heeft plaatsgevonden. Jaarlijks leveren zij deze monitor aan ten behoeve van de kwaliteitsdialoog welke elk jaar in februari gaat plaatsvinden.
- Ontwikkel een digitaal overdracht document met de input van het werkveld die is opgehaald in 2022. Zorg dat het digitale overdracht document met ingang van het schooljaar 2023/2024 wordt ingezet. De gemeente faciliteert het abonnement en de scholing van het digitale overdracht document. De onderwijsadviseur van de SAD kan het proces begeleiden.

4. Per groep wordt minstens voor 4 uur per week een hbo'er met een pedagogische achtergrond ingezet.

Per 1 januari 2022 is de wettelijke verplichting voor de inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers (hbo niveau) op een voorschoolse voorziening met voorschoolse educatie van kracht. De berekening van de inzet van deze hbo'er is als volgt: 50 uur per locatie en 10 uur per VE-kind per jaar.

Resultaat

In Wassenaar is deze regeling geïmplementeerd.

Stand van zaken

Het is niet duidelijk hoe dit is verankerd in het financieel kader van de subsidieregeling.

Advies

- De gemeente draagt zorg voor het uitwerken van deze regeling in het financieel kader.

5. Locaties maken een ouderbeleidsplan waarin het beleid op het gebied van ouderbetrokkenheid wordt beschreven.

Resultaat

In de supervisie met de Onderwijsadviseur van de SAD en pedagogisch coach/beleidsmedewerker van de voorschool is het ouderbeleid en het evalueren van de opbrengsten hiervan uitgewerkt ten behoeve van de interne kwaliteitszorg van de houder van de kinderopvangorganisatie. Door de coronaperiode is het Ouderbeleid minder effectief ingezet. De pedagogisch coach/beleidsmedewerker VE maakt voor 2023 een actief en concreet Ouderbeleid en zorgt voor een evaluatie aan het einde van het jaar (valt onder de verantwoordelijkheid van de houder in de kinderopvang).

Het Ouderbeleid van de gemeente Wassenaar is door de inspectie beoordeeld met een voldoende voor het gemeentelijke ouderbeleid, omdat binnen de gemeente weliswaar geen concreet ouderbeleid is geformuleerd, maar er wel voldoende zicht is op de ouderpopulatie. Er vinden veel gerichte (taal)activiteiten plaats vanuit de bibliotheek, maar ook is er onder andere taalondersteuning voor ouders. De gemeente kan hierin nog een optimalisatieslag maken door duidelijk te maken welke doelen zij nastreeft op het gebied van ouderparticipatie.

Actie
Zowel de houder van de kinderopvangorganisatie als de andere maatschappelijke partners voeren een actief ouderbeleid en informeren de gemeente over de resultaten. Inzicht krijgen in de afspraken met de GOAB partners. De onderwijsadviseur van de SAD kan hen adviseren/ondersteunen bij het monitoren van de resultaat afspraken van het gemeentelijke ouderbeleid.
De maatschappelijke partners kunnen hierin gezamenlijke doelen bereiken door het doel en de doelgroep van de Samenspel groep te verbreden voor alle (VE) ouders met peuters in de leeftijd van 2 tot 4 jaar. De onderwijsadviseur van de SAD kan het projectplan van de Samenspelgroep samen met de aanbieder (Norlandia) van de Samenspel groep aanpassen en een nieuwe subsidieaanvraag indienen voor schooljaar 2023-2024.

Ook de andere partners (JGZ, bibliotheek, het onderwijs, orthopedagoog SAD) die een belangrijke rol spelen op het gebied van Ouderbetrokkenheid worden hierin betrokken.

Advies
- De houder van de kinderopvang en betrokken maatschappelijke organisaties die ouders ondersteunen voeren een actief ouderbeleid en geven terugkoppeling op de behaalde resultaten ten behoeve van de kwaliteitsdialoog.
- De onderwijsadviseur van de SAD maakt een nieuw projectplan voor Samenspel gericht op het vergroten van de ouderbetrokkenheid bij opvoed- en onderwijsondersteunend gedrag van ouders in Wassenaar.

6. Er is beleid voor kinderen die extra zorg nodig hebben, het zo vroeg mogelijk signaleren van onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden en het eventueel inschakelen van externe hulpverlening.

Resultaat
Er is een concept schema ontwikkeld die de route aangeeft van de zorgstructuur. Met de invoering van GOAB en het volgen van kinderen middels een ontwikkelingsvolgsysteem in de kinderopvang en voorschool zijn er structurele overleggen gepland voor het bespreken van de zorgstructuur en signalen van kinderen met onbegrepen gedrag/ontwikkelingsachterstand. Sinds de invoering van een ontwikkelingsvolgsysteem en de pedagogisch coach (wet IKK) wordt er steeds beter gesignaleerd. Daarbij heeft de JGZ in de Coronaperiode niet alle peuters gezien bij de periodieke consultaties waardoor signalen niet eerder zijn besproken met ouders.

Advies
- Behouden van de VE en KO overleggen en samenwerking met het CJG voor het inzetten van de orthopedagoog en het bespreken van casuïstiek in het VE overleg.

7. De peuteropvang werkt bij het signaleren en bestrijden van eventuele onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden samen met de Schooladviesdienst (SAD), het Sociaal Team Jeugd en de basisscholen.

Resultaat

De voorscholen en kinderopvang doen vaker een beroep op de orthopedagoog om peuters te komen observeren in de groep (met toestemming van ouders). Bij de JGZ consulaties wordt de orthopedagoog niet vanzelfsprekend gevraagd. De wens is om deze route vanzelfsprekender in te zetten. Op dit moment stromen enkele peuters/kleuters met een zorg raag binnen welke mogelijk eerder opgepakt had kunnen worden.
Er is een overzicht gemaakt van de aantallen zorgkinderen en het type 'zorgvraag' in de (voor)scholen/kinderopvang. Het valt op dat de aantallen toenemen in de categorie 'onbegrepen gedrag' wat mogelijk ook inherent is aan het beter signaleren en de inhaalslag van de Coronaperiode. Dit signaal is besproken met de gemeente. Ook de vraag om begeleiding van de voorscholen/kinderopvang op het gebied van signaleren en omgang met onbegrepen gedrag is uitgewerkt in een actieplan wat is beschreven in de offerte 'inzet SAD kinderen met onbegrepen gedrag'.

Advies
- Het maken van een definitieve zorgstructuur rondom de voorschool.
- De inzet van de orthopedagoog in de kinderopvang/voorschoolse educatie continueren en de wens om de orthopedagoog vaker in te zetten bij zorgsignalen in de jeugdgezondheidszorg.

8. Er wordt voortdurend ingezet op professionalisering van de pedagogische en didactische vaardigheden van de beroepskrachten. De focus ligt hierbij op de kennis en vaardigheden om opbrengstgericht te werken en doorgaande leerlijnen vorm te geven.

Resultaat
In de verschillende netwerkoverleggen (VE overleg, KO overleg en IB netwerk) is veel kennis gedeeld en opgehaald, zie onderstaande 'adviezen uit netwerkoverleg ter overweging'.

De trainingen van de pedagogisch medewerkers hebben gezorgd voor het uitbreiden van hun competenties. Ze weten hoe ze met LOGO 3000 kunnen werken in combinatie met het VE programma (Peuterplein). Zij observeren de ontwikkeling van de peuters en registreren de ontwikkeling op drie vaste momenten in peuterperiode (bij instroom 2.9 jaar, tussentijds bij 3,3 jaar en 3.9 jaar bij uitstroom). In de groepen wordt spelenderwijs ontwikkelingsgericht gewerkt en worden zorgsignalen vroegtijdig opgepakt. De voorscholen dragen zorg voor de warme overdracht met de vroegscholen in samenwerking met de ouders.

Adviezen uit netwerkoverleg voorschoolse educatie

- We willen de proces indicatoren beschrijven om zicht te krijgen wie wat doet en hoe we het uitvoeren en wat daaraan verbetert kan worden door het bespreken van casuïstiek.
- Opstellen van sociale kaart/zorgstructuur voorschool Wassenaar.
- VE handboek omzetten naar procesafspraken/indicatoren met de partners (JGZ, houders kinderopvang, schoolbesturen, bibliotheek, aanbieder Samenspelgroep).

Adviezen uit evaluatie speerpunten 2019-2021
- De houder in de kinderopvang werkt met een programma conform artikel 5 van

het Besluit kwaliteitskader voorschoolse educatie. Het onderdeel *Erkend programma* wordt losgelaten in het gemeentelijk kwaliteitskader.
- Gemeentebreed gaat gewerkt worden met een digitaal overdracht document van voorschool naar vroegschool. In een latere fase voor alle peuters in de kinderopvang. SAD faciliteert het proces, gemeente betaalt de ontwikkel-, scholings- en abonnementskosten.
- De houders monitoren het aantal kinderen dat uitstroomt en naar welke scholen, zodat inzicht ontstaat in 'samenwerkingskoppels' tussen voor- en vroegschool.
- De vroegscholen monitoren het aantal kinderen dat instroomt met een (taal/spraak) ontwikkelingsachterstand (o.a. ook het non-bereik).
- Inzet hbo'er in de voorschool, is vanaf januari 2022 verankerd in de wet kinderopvang in de functie van pedagogisch beleidsmedewerker/coach. De gemeente draagt zorg voor het uitwerken van deze regeling in het financieel kader.
- Ouderbeleid: actief ouderbeleid met de maatschappelijke partners en de gemeente Wassenaar, zie interne kwaliteitsdialoog houder kinderopvang, gemeentelijk ouderbeleid en nieuwe offerte voor Samenspel groep (2023-2024).
- Signaleren en opzetten van de zorgstructuur, verder implementeren, opstellen van sociale kaart/zorgstructuur voorschoolse periode.
- Professionalisering inzake het werken met een digitaal overdracht document, observeren, signaleren en ontwikkeling/opbrengst gericht werken.

Samenvatting in 8 speerpunten voor het beleidskader 2024-2027

In samenspraak met de voorscholen, vroegscholen en de JGZ is op 29 september 2022 besproken waar de focus in de komende beleidsperiode op is gericht. Hierbij zijn zowel bestaande als mogelijk nieuwe activiteiten en interventies betrokken. Onderstaande punten worden aanbevolen om op te nemen in het beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie 2024-2027.

1e Fase (2023 en) 2024 Verankeren van de basisafspraken zoals vastgelegd in wet- en regelgeving

1. Kwaliteits- en resultaatafspraken in de voor- en vroegschoolse educatie (gemeente, scholen, kinderopvang).
2. Doorgaande lijn elke peuter van de voorschool wordt met een persoonlijke overdracht overgedragen aan de vroegschool, middels een digitaal overdracht document en een persoonlijke overdracht.
3. Inzicht krijgen non-bereik door monitoring JGZ en bij aankomst in de vroegschool middels het ontwikkelingsvolgsysteem van de school.
4. Realiseren aanbod van voorschoolse educatie voor alle doelgroeppeuters. Uitbreiden aantal kindplaatsen voorschoolse educatie als blijkt dat we te maken hebben met non-bereik.
5. Professionaliseren en kwaliteitsverbetering middels netwerk voorschoolse educatie, kinderopvang en deelname aan netwerkbijeenkomsten van scholen (IB netwerk en Scholen collectief Wassenaar), vergroten van de educatieve proceskwaliteit.
6. De peuteropvang werkt bij signaleren en bestrijden van eventuele onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden samen met de Schooladviesdienst, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), maatschappelijk werk en de basisscholen. Ook in het VE netwerk worden peuters besproken met onbegrepen gedrag om zo een beeld te vormen van de zorgsignalen en het aantal peuters met specifieke zorgbehoeften. De zorgstructuur/Sociale kaart in Wassenaar wordt uitgewerkt.
7. De gemeente draagt zorg voor een gemeentelijk ouderbeleid. Het gezamenlijk evalueren en uitwerken van het gemeentelijk ouderbeleid in samenwerking met de maatschappelijke partners.

2e Fase 2025-2027

Ambities om de Wassenaarse kinderen met (kans op een) onderwijsachterstand het meest effectief te ondersteunen en het vergroten van gelijke onderwijskansen

- Tussentijdse evaluatie van dit beleidskader in 2024 met de input van landelijk onderzoek EVENING* en eventuele wijzigingen in wet- en regelgeving.
- Volgen van de wijziging in Wet kinderopvang over tegemoetkoming van 96% in de kosten van de kinderopvang en effect op vraag naar kinderopvang en bereik kinderopvang in Wassenaar.

8. Professionalisering

- In Wassenaar willen we samen met de voorscholen en vroegscholen in beeld krijgen waar de competenties van de pedagogisch professionals vergroot kunnen worden op het gebied van de educatieve interactievaardigheden.

*www.eveningonderzoek.nl, onderzoek naar de VE in Nederlandse gemeenten

Evaluatie brede doelgroep definitie in de gemeente Wassenaar

Definitie doelgroepkind

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vaststellen van de doelgroep. Daarbij kunnen zij aanvullende criteria benoemen of een ruimere definitie hanteren dan de basisdefinitie.

In Wassenaar is gekozen voor een ruimere doelgroep definitie namelijk:

- Één van de ouders heeft geen startkwalificatie. Dit betekent dat de ouder geen VWO-, HAVO- minimaal MBO 2 of hoger diploma heeft. Voor buitenlandse diploma's wordt gekeken met welk niveau ze vergelijkbaar zijn.
- Het kind groeit op in een taalarme omgeving.
- Het kind scoort negatief op het ontwikkelgebied taal (volgens systematische werkwijze om de ontwikkeling van baby's, peuters en kleuters in kaart te brengen met het Van Wiechenonderzoek).
- Het kind heeft een vluchtelingenachtergrond.
- Het kind heeft ouders uit de eerste generatie arbeidsmigranten.
- Het een kind heeft een sociaal-emotionele achterstand.
- Er is sprake van een medische indicatie.
- Gezinnen in de schuldsanering (in het beleidsplan VVE 2024-2027 opnemen).

De doelgroep criteria zijn geëvalueerd met de GOAB partners onderstaande punten zijn daarin besproken. Het advies is gegeven om de definitie uitbreiden met gezinnen in de schuldsanering.

- Schulden; door de energie crisis en de inflatie neemt het aantal gezinnen met een schuldenproblematiek toe. Ouders die te maken hebben met schulden hebben regelmatig moeite met het bieden van een onderwijs ondersteunend gedrag en een positief opvoedklimaat omdat hun tijd en energie op gaat aan het op orde krijgen van de financiën.
- Expats vallen niet onder deze regeling, wij willen zicht op het aantal Expat peuters die volgens de criteria een risico lopen op een onderwijsachterstand. Dit wordt meegenomen in de monitor van de Jeugdgezondheidszorg. Als de gemeente Expats wil aantrekken zal hier een andere financiering/regeling voor getroffen moeten worden. Is er vanuit de gemeente een gesprek met de werkgevers, de kinderen nemen deel aan het primair onderwijs in Wassenaar?
- In de huidige beleidsperiode is de oorlog in de Oekraïne uitgebroken en biedt Nederland opvang aan deze vluchtelingen. Deze kinderen vallen niet onder de criteria van het GOAB. Deze kinderen lopen het risico op een achterstand in sociaal-emotionele ontwikkeling en een spraak/taalachterstand in het Nederlands als zij tot en met de kleuterleeftijd in Nederland blijven en starten met het Nederlandse onderwijs. Op dit moment is deze doelgroep aangewezen op een andere financiering stroom.

Tot slot

Bovenstaande evaluatie van de beleidsnota 2019-2021 en de aanbevelingen die opgehaald zijn via de netwerken overleggen met de maatschappelijke partners in de voor- en vroegschoolse educatie worden besproken gemeente. Tevens worden deze actiepunten meegenomen in het beleidsplan VVE 2024-2027.